

אות י - יומא פרק ח

משנה א

יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה. והמלך והפלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעל את הסנדל, דברי רבי אליעזר, וחכמים אוסרין:

פרק זה עוסק באסורי ודיני יום הכפורים הנוגעים לכל אדם, ולא לעבודות בית המקדש. יום הכפורים, מכניסתו ועד צאתו, אסור באכילה ובשתיה, ויש בהם חיוב פרת, וכן אסור ברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, ובדברים אלו אין חיוב פרת. והמלך, והפלה תוך שלשים יום לנשואיה, ירחצו את פניהם, כיון שהמלך צריך להראות נאה, שנאמר 'מלך בלפניו תחזינה עיניך', והפלה צריכה להתנאות כדי להתחבב על בעלה ולמצא חן בעיניו. והחיה - יולדת, תנעול את הסנדל, דברי רבי אליעזר, וחכמים אוסרין.

משנה ב

האוכל בכותבת הגסה, כמזה ובגרעינותה, והשותה מלא לגמיו, חיב. כל האכלין מצטרפין לככותבת. כל המשקין מצטרפין למלא לגמיו. האוכל ושותה, אין מצטרפין:

משנתנו מבארת את שעור האכילה והשתיה ביום הכפורים, שחיבים עליו פרת. האוכל מאכל כל שהוא, שגדלו הוא ככותבת הגסה - כתמר גדול, כמזה ובגרעינותה - כשעור התמר עם הגרעין שבו, וכן השותה משקה כל שהוא בשעור מלא לגמיו - שאם יחזיק את המשקה באחד מלחיו, יראה משנתנו מבארת את שעור האכילה והשתיה ביום הכפורים, שחיבים עליו פרת. האוכל מאכל כל שהוא, שגדלו הוא ככותבת הגסה - כתמר גדול, כמזה ובגרעינותה - כשעור התמר עם הגרעין שבו, וכן השותה משקה כל שהוא בשעור מלא לגמיו - שאם יחזיק את המשקה באחד מלחיו, יראה

משנה ג

אכל ושתה בהעלם אחת, אינו חיב אלא חטאת אחת. אכל ועשה מלאכה, חיב שתי חטאות. אכל אכלין שאינן ראויין לאכילה, ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה, ושתה ציר או מרים, פטור:

כפי שהתבאר לעיל, יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה, משנתנו מבארת שכיון ששניהם נלמדים ממקום אחד, נחשבים הם כעברה אחת: אדם ששגג ואכל ושתה ביום הכפורים בהעלם אחד - שנעלם ממנו האסור בפעם אחת, שלא ידע שהדבר אסור, או שלא

שונים. מי שאכל ביום הכפורים אכלין שאינן ראויין לאכילה, כגון עשבים מרים וכדומה, וכן אם שתה משקין שאינן ראויין לשתיה, וכן אם שתה ציר או מרים - רטב או מהל של דגים, פטור מפירת.

ידע שהיום יום הכפורים, ולא נודעה לו טעותו בין האכילה לשתיה, כיון ששני האסורים נלמדים מלשון 'ענוי' האמור בפרשה, אינו חייב אלא חטאת אחת. אבל ועשה מלאכה, חייב שתי חטאות, שהרי אלו שני אסורים

משנה ד

התינוקות, אין מעניין אותן ביום הכפורים, אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתים, בשביל שיהיו רגילין במצוות:

התינוקות - ילדים קטנים, אין מעניין אותן ביום הכפורים ויש אומרים שאסור להרגיל אותם לצום בעודם קטנים, כיון שיש בכך סכנה, אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתים - שנה או שנתים לפני שהם מתחייבים במצוות, בשביל שיהיו רגילין במצוות.

משנה ה

עברה שהריחה, מאכילין אותה עד שתשיב נפשה. חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין. ואם אין שם בקיאיין, מאכילין אותו על פי עצמו, עד שיאמר די:

עברה - אשה מעברת שהריחה מאכל ביום הכפורים והתאונה לאוכלו, וסכנה היא לה ולעברה, מאכילין אותה עד שתשיב נפשה. חולה, מאכילין אותו על פי רופאים בקיאיין שאומרים אם הוא צריך לאכול. ואם אין שם בקיאיין, מאכילין אותו על פי החולה עצמו, עד שיאמר די.

משנה ו

מי שאחזו בלמום, מאכילין אותו אפלו דברים טמאים, עד שיאורו עיניו. מי שנשכו כלב שוטה, אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו, ורבי מתיא בן חרש מתיר. ועוד אמר רבי מתיא בן חרש, החושש בגרונו, מטילין לו סם בתוך פיו בשבת, מפני שהוא ספק נפשות, וכל ספק נפשות דוחה את השבת:

מי שאחזו בלמום - חלי פתאמי הבא מחמת רעבון, והסימן לכך הוא שראיתו נחלשת פתאם, ויש בו סכנת נפשות, מאכילין אותו אפלו דברים טמאים, עד שיאורו עיניו. מי שנשכו כלב שוטה, והוא מסכן למות, אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו - מותרת

בְּתוֹךְ פִּיּו בְּשֶׁבֶת, אֶפְלוּ אִם לְצַרְךָ כָּךְ צְרִיכִים לְבַשֵּׁל וְכַדוּמָה וְלַעֲשׂוֹת מְלָאכּוֹת הָאֲסוּרוֹת מִן הַתּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֶפֶק נִפְשׁוֹת, וְכָל סֶפֶק נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

חֲרֵשׁ, הַחֹשֶׁשׁ [-הַחֵשׁ כָּאֵב] בְּגֵרוֹנוֹ, שְׁמַתְחִילִים הַחֲנִיכִים לְהִתְאַכֵּל וּלְהִרְקֵב, וַיֵּשׁ חֵשֶׁשׁ שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הַמַּחֲלָה בְּגֵרוֹנוֹ [יֵשׁ הַגּוֹרְסִים 'הַחֹשֶׁשׁ בְּשֵׁנִי'], מִטִּילִין לוֹ סֵם - תְּרוּפָה

משנה ז

מִי שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מִפְּלֵת, סֶפֶק הוּא שֶׁם סֶפֶק אֵינוֹ שֵׁם, סֶפֶק חֵי סֶפֶק מֵת, סֶפֶק נִבְרִי סֶפֶק יִשְׂרָאֵל, מִפְּקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל. מִצְּאוּהוּ חֵי, מִפְּקָחִין עָלָיו. וְאִם מֵת, יִנְיָחוּהוּ:

נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. מִצְּאוּהוּ חֵי, וְאֶפְלוּ אִם רוּאִים שְׁלֵא יוּכַל לְחַיּוֹת עוֹד זְמַן רַב, אִף עַל פִּי כֵן מִמְּשִׁיכִים וּמִפְּקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל עַד שֶׁמוֹצִיאִים אוֹתוֹ, וְאִם מִצְּאוּהוּ מֵת, יִנְיָחוּהוּ כָּךְ עַד מוֹצֵאֵי שֶׁבֶת, כִּיּוֹן שֶׁהַמֵּת אֲסוּר בְּטִלְטוּל.

מִי שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מִפְּלֵת בְּשֶׁבֶת, סֶפֶק הוּא שֶׁם סֶפֶק אֵינוֹ שֵׁם - אֶפְלוּ שְׁאִין יָדוּעַ בְּבִירוֹר שֵׁשׁ אָדָם, סֶפֶק חֵי סֶפֶק מֵת - אֶפְלוּ שְׁאִין יָדוּעַ שֶׁנִּשְׂאָר בַּחַיִּים, סֶפֶק נִבְרִי סֶפֶק יִשְׂרָאֵל - אֶפְלוּ שְׁאִין יָדוּעַ שֶׁהוּא יְהוּדִי, מִפְּקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל, כִּיּוֹן שֶׁסֶפֶק

משנה ח

הַטָּאֵת וְאִשֶּׁם וְדַאי מְכַפְּרִין. מֵיִתָּהּ יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפְּרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֻרוֹת קְלוֹת עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה. וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תּוֹלָה עַד שְׂיָבֵא יוֹם הַכְּפוּרִים וַיִּכְפֹּר:

הַכְּפוּרִים מְכַפְּרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה לְבִדָּה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֻרוֹת קְלוֹת, וְהֵינּוּ עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה. וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא [הַתְּשׁוּבָה] תּוֹלָה, עַד שְׂיָבֵא יוֹם הַכְּפוּרִים וַיִּכְפֹּר.

מִשְׁנַתְּנוּ מִבְּאֵרֶת אֶת דִּינֵי הַכְּפָרָה הַשּׁוֹנִים: קְרִבְנוֹת הַטָּאֵת, וְאִשֶּׁם וְדַאי - אִשֶּׁם הֵבֵא עַל עֲבִירָה בְּרוּרָה שֶׁעָשָׂה הָאָדָם [לְמַעַט מִ'אִשֶּׁם תְּלוּי', הֵבֵא עַל הַסֶּפֶק], מְכַפְּרִין עַל הָאָדָם, אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְכֵן מֵיִתָּהּ יוֹם

משנה ט

הָאוֹמֵר, אֶחָטָא וְאִשׁוּב, אֶחָטָא וְאִשׁוּב, אֵין מְסַפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. אֶחָטָא וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר. עֲבֻרוֹת שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם, יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר. עֲבֻרוֹת שְׂבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר, עַד שִׁירְצָה אֶת חֵבְרוֹ. אֶת זוֹ דָּרַשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, מִכָּל חַטָּאֵתֵיכֶם לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ, עֲבֻרוֹת שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם, יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר. עֲבֻרוֹת שְׂבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ, אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֶּר, עַד שִׁירְצָה אֶת חֵבְרוֹ.

אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. ואומר מקנה ישראל ה', מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל:

ומלשון 'לפני ה' יש ללמד שרק עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר. אבל עברות שבין אדם לחברו, אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חברו. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין מחטאיכם, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. ואומר, מקנה ישראל ה', מה - כשם שמקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

אדם האומר, אחטא ואשוב בתשובה, אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. האומר אחטא ויום הכפורים מכפר, אין יום הכפורים מכפר על עונותיו. על עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר. על עברות שבין אדם לחברו, אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו. את זו - חלוק זה, בין עברות שבין אדם לחברו לבין עברות שבין אדם למקום, דרש רבי אלעזר בן עזריה, נאמר בפסוק 'מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו,

